

på det empiriske materiale repræsenteres primært af en udbredt anvendelse af lovprisende adjektiver. Det skal nævnes, at Jürgensen supplerede bogen med et dansk resumé samtidig med, at han indleverede den til bedømmelse som disputats. I dette supplement refererer forfatteren overraskende til afhandlingens *hovedtese*, et fænomen som på ingen måde synes at være centralt for bogens disposition. Hovedtesen er, „at Verdi indenfor det balletmusikalske område må anses som en af de egentlige igangsættere af 1800-tallets ‘symfoniske’ balletmusik samt, at han med sine opera-balletter bidrager afgørende til, at dansen som kunstart indtager en ny dramaturgisk rolle i det 19. århundredes operatradition“. Tesens anden halvdel synes primært at knytte sig til Jürgensens lidet overraskende konstatninger af, at Verdi benytter dansen som karakterskabende element i handlingen og/eller som balancegivende instrumentalt indslag i en større musikdramatisk sammenhæng. Denne del af tesen er således langt fra udtryk for det dristige gæt, som man kunne forvente i forbindelse med en videnskabelig afhandling. Mere problematisk er det imidlertid, at Jürgensens ‘verifikation’ for tesens første del i hovedsagen begrænser sig til en konstatering af, at Tchaikovsky *kan* have haft kendskab til Verdis balletmusik, samt til en udbredt anvendelse af neologismen „Tchaikovskian“ i beskrivelsen af det musikalske materiale.

I sin helhed fremstår *The Verdi Ballets* først og fremmest som udtryk for et generelt ønske om at opgradere ballettens status som kunstart og dermed også som videnskabeligt genstandsområde. Som dansk danshistoriker må man imidlertid ærgre sig over, at Jürgensens afhandling snarere står i fare for at udløse den modsatte effekt i et nationalt forskningspolitisk perspektiv. Taget i betragtning at *The Verdi Ballets* blev indleveret som disputats, forekommer det mig overordentligt påfaldende, at forfatteren ikke engang i sit danske resumé placerer sin afhandling i forhold til den nutidige, internationale danseforsknings videnskabsteoretiske diskussion.

Af det indledende kapitel fremgår det, at bogen delvis er tænkt som en arbejdsmanual for fremtidige instruktører, dirigenter og koreografer, som står over for at skulle rekonstruere divertissementerne i moderne produktioner. I lyset af den rekonstruktionsdebat, der præger store dele af danseverdenen i disse år, undrer det mig imidlertid, at Jürgensen ikke har følt sig kaldet til en smule refleksion over begrebet historisk rekonstruktion som kunstnerisk praksis. Mark

Franko (Associate Professor ved University of California, Santa Cruz) synes således på forhånd at have problematiseret Jürgensens forhavende i sin skelsættende afhandling *Dance as Text. Ideologies of the Baroque Body* (Cambridge University Press, 1993): “The more scientific and exacting reconstruction becomes, the more it results in a choreographic fashion show, one in which dances are paraded by bodies like garments on mannequins (...) Without the presence of tradition – the reconstruction of the conditions of reception – reconstruction simulates the past in the manner of a copy. Nothing could be more adverse to the very medium of live performance. And yet the reconstruction of the audience is also an impossible project.” Som hos Jürgensen er Frankos historiske forskning uløseligt forbundet med en kunstnerisk praksis. Hans iscenesættelse af historisk materiale afviger imidlertid markant fra Jürgensens, idet den er teoretiserende snarere end simulerende. Franko rekonstruerer med udgangspunkt i en teori om værkernes *effekter*, og han understreger betydningen af, at historisk materiale må kunne opleves teatralisk som værende unikt for publikum i netop det øjeblik, hvor det opføres, samtidig med at det bevarer sin historicitet. Om Jürgensens rekonstruktioner af Verdis balletdivertissementer har nogen værdi som levende kunstværker, vil jeg afholde mig fra at diskutere i denne sammenhæng.

Inger Damsholt

Jørgen Gram Christensen: *Jacob Gade – et eventyr i musik. Biografi og værkfortegnelse*.
Byhistorisk Forlag, Vejle 1996. 154 s., ill.,
ISBN 87-90086-08-2, kr. 198.

Litteraturen om Jacob Gade er forbløffende sparsom, når man tager i betragtning, at han som komponist til *Tango jealousy* er mester for det vel nok kendteste og mest spillede stykke musik, nogen dansk komponist har skrevet. Derfor må denne første omfattende Jacob Gade-monografi naturligvis hilses velkommen.¹ Der er ingen tvivl om, at der ligger et endog meget stort arbejde bag Jørgen Gram Christensens bog. Desværre er resultatet dog ikke helt uproblematisk.

Bogen er disponeret i to hovedafsnit, en biografi (s. 3-58) og en værkfortegnelse (s. 59-137). Hertil kommer diverse registre.

Efter en noget omstændelig redegørelse for Jacob Gades aner på Vejleegnen følger den egentlige biografi. Den bygger i vid udstrækning på

en ukritisk gengivelse af avisartikler om Gade, i første række interviews fra 1950erne, hvor Gades hukommelse ikke længere var helt sikker mht. ungdomsårene. Man kan således bl.a. læse, at Gade skulle have truffet den gamle Hartmann, da han søgte om optagelse på konservatoriet i 1903!

En væsentlig del af det biografiske afsnit anvendes til at indkredse det københavnske restaurations- og forlystelsesmiljø, hvor Gade havde sit virke. Men samtidig betyder dette, at skildringen af mennesket og komponisten Jacob Gade ofte fortøner sig i endeløse, ikke altid lige interessante, digressioner. Det lykkes aldrig for Jørgen Gram Christensen at komme rigtigt ind på livet af hovedpersonen. Og det må andre, at Svend Saabys artikel om Jacob Gade i *Dansk Biografisk Leksikon* (1980) kan bringe væsentlige biografiske oplysninger, som Jørgen Gram Christensen ikke har med. Fx beretter Saabye, at Gade i en moden alder tog undervisning hos pædagogen Max Schlüter i håb om at nå det helt store inden for violinspillet – men for sent. Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at hverken Saabys artikel eller Karl Bjarnhofs *Tango jalousie. Omkring Jacob Gade* (1969) er at finde på listen over anvendt litteratur.

Ved udarbejdelsen af værkfortegnelsen er der tilsyneladende ikke foretaget nogen systematisk søgning af kilder, snarere må værkfortegnelsen karakteriseres som en sammenskrivning af eksisterende mere eller mindre offentliggjorte registreringer (Nils Schjørring, Viggo Kirk, Dan Fog og Det Kongelige Biblioteks REX-base). Dette kunne for så vidt have ført til en udmærket værkfortegnelse, hvis ikke Jørgen Gram Christensen havde valgt en form, der er unødigt indviklet. I stedet for, som vanligt, at opstille hele produktionen systematisk eller kronologisk, er denne fortegnelse inddelt i to sektioner, der omfatter hhv. trykte noder (opstillet kronologisk) og originalmanuskripter, betegnet 'håndskrevne' – hvis man skulle være i tvivl (opstillet alfabetisk efter titel). Værkerne i de to sektioner nummereres særskilt, og i den udstrækning et værk foreligger både som trykt node og i manuskript, er der henvisninger mellem de to sektioner. På denne måde hedder værket *Maaske; Maaske ikke* „nr. 95“ i sektion I og „nr. 66c-c“ i sektion II. Dette er nok den mest upraktiske og indviklede måde at opstille en værkfortegnelse på, som anmelderen hidtil er stødt på.

Bogen er ikke ganske lydefri mht. ortografi og formulering: Inkonsekvente stavemåder som

fx „Vilhelm Hansen“ (s. 51), „Wilhelm Hansen“ (s. 50), uheldige formuleringer: „En anden sang i Chr. Schrøders renommé var »Fløjtevisen«“ (s. 30), „Med sit store orkester lagde han atter København for fode“ (s. 31). Endelig er det ikke lykkedes for anmelderen at gennemskue den hjemmestrikkede forkortelse „h.i.“ (s. 53).

Alt i alt må det konstateres, at vi stadig har den definitive Jacob Gade-biografi og -værkfortegnelse til gode.

Niels Bo Foltmann

¹ Ifølge listen over anvendt litteratur (s. 56-57) udkom V.Aa. Hermansens *Jacob Gade 1879-1963* på eget forlag i Vejle i 1993. Anmelderen kender ikke denne publikations karakter og omfang.

Friedhelm Krummacher: *Musik im Norden. Abhandlungen zur skandinavischen und norddeutschen Musikgeschichte*. Hrsg. von Siegfried Oechsle, Heinrich W. Schwab, Bernd Sponheuer und Helmut Well. Bärenreiter, Kassel m.v. 1996. 246 s., noder, ISBN 3-7618-1343-0, ISMN M-006-31599-4, DM 68.

Få tyska musikforskare har väl gjort så mycket för att presentera nordisk musik och musikvetenskap i Tyskland som prof. Friedhelm Krummacher och hans kollegor i Kiel, samtidigt som de i hög grad har berikat den nordiska musikvetenskapen. Flera av dem behärskar de skandinaviska språken och har därmed kunnat tillgodogöra sig nordiska källor och nordisk litteratur. Det är därför föga förvånande att kollegorna i Kiel i samband med Friedhelm Krummachers 60-årsdag valde att som ett slags festskrift ge ut ett urval av hans artiklar i bokform under rubriken *Musik im Norden*. Alla ägnas dock inte den nordiska musiken. Det röjer redan bokens undertitel: *Abhandlungen zur skandinavischen und norddeutschen Musik*. Själva urvalet har träffats av författaren själv och de ingående artiklarna är i de flesta fall redan publicerade på annat håll.

De flesta av bokens avsnitt behandlar den skandinaviska musiken, men det finns också sådana med en mer generell innebörd, såsom t.ex. „Stylus versus opus. Anmerkungen zum Stilbegriff in der Musikhistorie“ och „Rezeptionsgeschichte in der Musikwissenschaft: Möglichkeit und Grenzen im Rückblick“. I den senare artikeln pläderar Krummacher bl.a. för vikten av att kombinera vedertagna receptionshistoriska metoder med musikalisk analys, och som möj-